

§ 46 Kyrkomedlemmens möjlighet att välja egen präst vid kyrkliga handlingar

MONI HÖGLUND:

Ordförande! Det är med glädje som jag läser motion 2016:58 och jag välkomnar en större utvärdering av denna otroligt komplexa fråga. Clearingsystemet i alla ära, men det löser inte alla problem. Det har vi också sett av vad utskottet svarar. Det förutsätter en stor generositet i att möta önskemålen från medlemmar om att välja präst. Jag har många gånger mötts med orden: ”Du vet, Moni, vi kan inte betala för den tjänsten eller den här handlingen när du till exempel ska ha en vigsel.” Det har jag mött i många församlingar, vilket har inneburit att jag har gjort det ideellt. Inga problem för mig, men det visar på att det inte är så enkelt löst bara med clearingsystemet. Om kyrkan ser sig, som jag förutsätter, som en helhet, vilket jag tror att den gör, önskar jag att det skulle bli tydligt också i detta fall. Jag är präst i Svenska kyrkan. Jag har min arbetsplats i Nicolaikyrkan, men de människor som efterfrågar mina tjänster säger ofta: ”Ja, för du är väl präst i Svenska kyrkan?” Ja, det är jag.

Sedan står det i utskottets överväganden att vi redan har tilläggstjänster vad gäller musiken. Jag tycker det är märkligt – och jag ska återkomma till det längre fram i ärende G 2016:9 – att vi inom musiken har tilläggstjänster som är okej att vi har men att vi inte har riktigt det här löst när det gäller präster och kyrkliga handlingar.

Till slut har jag en undran angående utskottets förslag till kyrkomötet på punkt 2. Det står att kyrkomötet ”beslutar att med anledning av motion 2016:58 informera kyrkostyrelsen...”. Jag undrar över ordet informera. Det är väl redan gjort, tänker jag. Då undrar jag vad det får för betydelse att vi säger att vi vill informera kyrkostyrelsen? Jag vill lägga följande förslag till beslut: ”Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:58 ge kyrkostyrelsen i uppdrag att göra en breddad utvärdering av nuvarande regelverk kring arvode för och clearing av kyrkliga handlingar.”

SOFIJA PEDERSEN VIDEKE:

Ordförande! Jag är alltså ordförande också i Gudstjänstutskottet och där har vi yttrat oss enligt en möjlighet som gavs av Ekonomi- och egendomsutskottet. Jag vill här särskilt trycka på det som jag tänker på. Det är lätt att i kyrkomötet prata om alla präster som blir önskade till olika kyrkliga handlingar. Jag vill trycka på det perspektivet som vi anförde vad gäller dem som önskar de här prästerna, nämligen önskan att ersätta en präst för den kyrkliga handling som de ombeds att utgöra. Tack.

TOMAS JANSSON:

Ordförande och kyrkomötesdeltagare! I det här fallet talar jag som motionär. Jag tackar utskottet för en välvillig behandling av problematiken som min motion 2016:58 vill väcka. Jag tycker att utskottet har belyst komplexiteten av den också på ett bra sätt i sina överväganden. Jag kan därför instämma i utskottets beslutsförslag punkt 1 att avslå motionen som vill ge ett utredningsuppdrag med ganska smal inriktning till förmån för att ge ett utredningsuppdrag med bredare inriktning. Där tycker jag att utskottet är lite för försiktigt och jag kommer att ansluta mig till Moni Höglunds förslag till ”med anledning av...”, vilket frångår lite från vad jag har skrivit i mina papper innan. Men vi ska inte komplicera detta med alltför många olika yrkanden som ligger varandra väldigt nära.

Den här problematiken gäller alltså för de kyrkliga handlingarna som dop, vigsel och begravning och den vanlige kyrkemedlemmens möjlighet att påverka vilken präst som ska medverka vid dessa tillfällen. Många av våra medlemmar är inte så jätteaktiva i kyrkan, men vid de här tillfällena kommer kyrkan väldigt nära och gör det också i stora händelser i personens liv. Att få precis den präst som man hemskt gärna skulle vilja ha att förrätta den kyrkliga handlingen kan bli väldigt viktigt och väldigt avgörande för dessa personer. Får man beskedet att det inte går, bidrar det också till att skapa ett främlingskap gentemot kyrkan. Därför är detta en viktig fråga.

När beslutet togs för ett par år sedan om att präster enbart kan ta emot ersättning från församlingen, från kyrkan, vilket var ett klokt beslut för att undvika svarta pengar, stod det också att det förutsatte en generös tillämpning i att kyrkoherden skulle kunna förordna andra präster än de som arbetar i församlingen till att utföra uppdragen. Så vet vi att det inte har blivit. Därför behöver vi tag i denna fråga. Frågan är komplex, men i utskottets förslag till beslut som det sedan landar i – för jag instämmer med utskottet i hela resonemanget – är utskottet väldigt försiktigt. ”Informera kyrkostyrelsen om vad utskottet anfört” tycker jag är en svag formulering. Tycker vi att något ska göras, tycker vi att kyrkostyrelsen ska titta på det här, då ska vi ge uppdraget att kyrkostyrelsen ska titta på detta. Då ger vi uppdraget ifrån kyrkomötet att utreda detta, titta på det och se hur vi kan göra för att saker och ting blir bättre.

Därför vill jag instämma i Moni Höglunds yrkande om att kyrkostyrelsen ges ett tydligt utredningsuppdrag i denna fråga. Därmed hoppas jag vi kan komma något steg framåt för att skapa en bättre situation för de kyrkemedlemmar som så gärna skulle vilja önska att få just den präst man känner själv närhet till att kunna tjänstgöra vid förrättningar. Tack.

BENGT INGHAMMAR:

Ordförande! Jag hade egentligen tänkt att jag skulle yrka bifall till motion 2016:58, men jag ansluter mig nu till det nya förslag som finns att uppdra till kyrkostyrelsen i den här riktningen. Detta är ju en viktig, svår och komplex fråga. Hur ska vi hantera den? Min granne sa: ”Jag kan aldrig be dig igen”, när jag berättade för honom att jag inte fick någon ersättning för det barndop jag hade gjort för hans barnbarn. Då sa han: ”Jag måste ju göra reda för mig. Jag kan inte bara be dig att göra saker så där utan någon anledning. Om någon ber mig byta däcken på bilen tar jag 300 kronor. Du måste väl ha något också.” Så sa han det där som jag tycker är viktigt: ”Då kan jag aldrig be dig igen.” Är det en sådan kyrka vi ska ha som är så inriktad, inrutad i regler och ordningar, att vi inte kan låta människor välja den präst de själva vill ha? Jag tror att vi måste komma till någon slags slutpunkt på det här körandet vi har haft om detta.

Jag kom så småningom att begrava den här grannens hustru också, och då ljög jag och sa att det nog ordnar sig med ersättningen, fast det inte gjorde det. Jag har blivit en ganska frekvent lögnare de sista åren på grund av detta, eftersom jag har velat att människor ska ha förtroende för kyrkan. Jag har ställt upp även om jag inte har fått någon ersättning.

Jag tror det är viktigt att vi ser till, att människor känner att de kan få den präst de vill ha. Jag kan tänka mig att vi som sitter här skulle vilja ha den präst, när vi ska begrava våra kära eller när vi ska begravas, som gör det på ett sådant sätt att det känns vettigt och meningsfullt för oss. Jag är emot att det blir obligatoriskt för församlingarna att betala ut pengar. Bestämmer vi att församlingarna måste betala

ersättning till präster som kommer på det här sättet, gör vi det omöjligt för kyrkoherden och kyrkorådet att ha mandat att bestämma över sin egen kyrka. Därför tycker jag inte om att det ska vara obligatoriskt. Jag tycker, att det måste ligga på den som begär att få tjänsten att betala. Och det måste betalas, om vi ska ha den här ersättningen. Det är bara det att om den rike företagsledaren, som det ofta är, vill ha en särskild präst, kändisprästen, till sin dotters vigsel, vem får betala det om han inte betalar det själv? Jo, den mindre bemedlade församlingsmedlemmen, eftersom vi får höja kyrkoavgiften. Någon måste betala det.

Jag tror att andan i den motion som finns, 2016:58, är en vettig och bra idé och jag tycker kyrkostyrelsen ska utreda det i den riktningen.

BISKOP JOHAN TYRBERG:

Ordförande! Jag vill bara flagga för två risker i ärendet. Detta ärende kommer upp med lite olika intervaller till diskussion. Den ena risken jag vill lyfta är, att man inför tvingande regler för församlingar att anställa den präst som den enskilde väljer. Många församlingar har begränsade ekonomiska resurser. Kyrkoherden har inte möjlighet att anställa vikarier eller extra personal. Då ska det inte heller vara möjligt att någon annan tvingar vederbörande att anställa en präst för den speciella kyrkliga handlingen. Det låter fint. Man säger att den enskilde har betalat kyrkoavgift och får ut det, men det man har betalt i kyrkoavgift har ju församlingen redan använt för att anställa den personal man har. Den andra risken är att vi får in en handel med kyrkliga handlingar.

På något sätt måste dessa risker vägas in. Jag har inget särskilt yttrande i detta sammanhang. Jag vill bara lyfta upp dessa två problem. Inga regler som tvingar församlingar att anställa och ingen handel med kyrkliga handlingar. Tack.

ANDERS BRUNNSTEDT:

Ordförande! Jag talar för utskottet och ska redovisa betänkandet som behandlar motion 2016:58. Utskottet föreslår att kyrkomötet beslutar att avslå motionen samt att kyrkomötet beslutar att med anledning av motionen informera kyrkostyrelsen om vad utskottet anfört om behovet av en breddad utvärdering av nuvarande regelverk kring arvode för och clearing av kyrkliga handlingar.

Att kyrkliga handlingar ska vara kostnadsfria för kyrkotillhöriga är en huvudprincip som är etablerad. Tillkomsten av clearingsystemet stödjer den principen och fungerar som ett utjämnningssystem mellan församlingar, när tillhöriga önskar kyrkliga handlingar i en annan församling än den de är kyrkobokförda i. Ur många synpunkt är clearingsystemet en tillgång, men den kan också minska förståelsen för den grundläggande relationen för de tillhöriga som är samhörigheten med den lokala församlingen. Många tillhöriga har inte klart för sig vilken församling de tillhör. Utskottet lyfter därför fram frågan om vikten av, att församlingar långsiktigt stärker relationen med sina tillhöriga, detta för att göra den lokala församlingen till den naturliga kontaktpunkten för kyrkliga handlingar.

Att inom vissa ramar ge möjlighet att påverka utformningen av kyrkliga handlingar kan stärka relationen till de tillhöriga. Utskottet har i sitt betänkande noterat att det är andra om inte helt jämförbara sammanhang ofta finns ett fritt grundutbud med möjlighet till tillval efter egna prioriteringar. Utskottet noterar att församlingar redan idag erbjuder tilläggstjänster i samband med kyrkliga handlingar. Tjänsterna tillhandahålls mot en avgift, och därmed kan till exempel medverkande extra musiker erhålla ersättning. Att vid de stora tillfällena i livet som de kyrkliga

handlingarna speglar mötas av en präst som man själv har en relation till är något som ska vara möjligt. Utskottet noterar att viljan att anställa extra präster för kyrkliga handlingar i församlingar inte alltid är generös, detta jämfört med vad som förutsattes när regelverket att en präst inte får ta emot ersättning för kyrkliga handlingar annat än från en församling inom Svenska kyrkan. Samtidigt förstår utskottet att det om man anställer extra präster kan skapa en situation, där vissa kostnader för kyrkliga handlingar fördubblas.

Sammanfattningsvis menar utskottet att frågan är mer komplex och behöver belysas ur flera perspektiv än det som motionärerna anger. Motioner i samma ärende har inkommit de senaste åren och man har då hänvisat till utredningen *Gemensamt ansvar*. Utskottet menar, att inte heller där belystes komplexiteten.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

TOMAS JANSSON (REPLIK):

Som sagt tycker jag utskottet är lite försiktigt när man bara vill informera kyrkostyrelsen. Jag vill påminna om att Gudstjänstutskottet, som fick i uppdrag att yttra sig över ärendet, skickade med precis formuleringen ”ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda ärendet med hänsyn till komplexiteten”. Jag tror att vi ska gå på Gudstjänstutskottets förslag till tuffare formulering, vilket det är flera här som har yrkat.

ANDERS BRUNNSTEDT (REPLIK):

Jag antar att man skulle kunna säga, att vår argumentation kring det här är ganska fyllig och bestämt, men jag vidhåller att jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 89.